

NELLO SCAVO: BERGOGLIO LISTÁJA Ferenc pápa az argentin diktatúra ellen

Jorge Mario Bergoglio Buenos Aires-i érseket a pápaválasztó konklávén 2013. március 13-án választotta meg Szent Péter 266. utódjává. Ferenc pápát egyes sajtóorgánumok rögtön azzal vádolták meg, hogy a 20. század hetvenes-nyolcvanas éveiben a jezsuiták argentin tartományfőnökeként együttműködött a katonai juntával. Argentínában ugyanis 1976–1983 között tábornokok által irányított szélsőjobboldali diktatúra tombolt, tömegesen hurcolták el otthonukból, munkahelyükről, az utcáról, sőt a templomokból is mindazokat, akikre a legcsekélyebb gyanú árnyéka is vetült, hogy tagjai valamelyik baloldali gerillaszervezetnek, vagy rokonszenveznek a kommunistákkal.

Nello Scavo olasz újságíró korábban ismeretlen dokumentumok alapján és az egykori üldözöttek, szemtanúk megszólaltatásával járt utána az igazságnak. Kiderült, hogy a Jorge Mario Bergoglióra szórt vádak teljesen alaptalanok. A jelenlegi egyházfő „nemhogy nem volt az egyenruhás hóhérok cinkosa, hanem éppen hogy ellenkezőleg, saját életének és egész rendjének kockáztatásával titokban segített megmenteni, elrejtetni, védelmezni, külföldre juttatni megannyi embert, akiket a pampa fölött őrzőngő rezsim a legkülönbözőbb okokból üldözött”. (89.) Jorge atya legalább száz embernek mentette meg az életét a kegyetlenségéről hírhedt katonai junta vérengzésének hét esztendeje alatt. Irgalmas szamaritánusként segített mindenkin, akin csak tudott, olyanokon is, akik távol álltak a katolikus egyháztól, ellenségesen viszonyultak nem csupán a klérushoz, de magához a keresztény tanításhoz is. P. Bergoglio kimentette a hóhérok szorításából a kommunista szakszervezeti megbízottat, az ateista újságírót, a kereszténységet teljes egészében elutasító bírónőt, ugyanúgy, ahogy a volt hitoktatókat, papokat, szeminaristákat, fiatal házасokat, akiket csupán azért üldöztek, mert a kényelmes életnél többre becsülték a legszegényebbek között végzett karitatív munkát. Az embermentésnek különböző módoszatait dolgozta ki, így például támogatói hálózatot épített ki Brazíliában, amelynek segítségével sikeresen lehetett szervezni a szökéseket. A „Bergoglio-hálózat” egyetlen tagja sem tudta, hogy minek a tagja. Előfordult az is, hogy a védelemre szoruló személyeket tanulmányi kurzusok vagy lelkigyakorlatok hallgatóiként mutatta be a jezsuita tartományfőnök.

A könyv szerzője a történelmi tények alapján állapítja meg, hogy az argentin katolikus egyház a katonai diktatúra idején három csoportra oszlott: az ellenállók kisebbségére, akiket a katonák túl-

nyomórészt meggyilkoltak, az egyházi hierarchia egy jelentős részére, akik közvetlen együttműködéssel szennyezték be magukat, valamint a papok és a szerzetesek egy meghatározatlan számú csoportjára, akik, noha nem ítélték el nyilvánosan a tábornokok rezsimjét, de nem is helyeselték azt soha, és számos esetben sikerült életüket megmenteniük. Bergoglio és a Jézus Társasága „föltétlenül az utóbbiak közé tartozott”. (97.)

Nello Scavo arra is kitér, hogy a katonai diktatúra igyekezete, hogy a jezsuita előjáró nevét a rezsim „szövetségei” közé keverjék, Bergoglio atya hírnevének bemocskolására tett kísérlet volt. Hitelteleníteni akarták a másként gondolkodók és saját jezsuita társai szemében. Ez az eljárás egyáltalán nem új, a kommunista Lengyelországban, Magyarországon és Romániában ugyanez történt a megalkuvásra képtelen szerzetesekkel és értelmiségiekkel. „A közvéleménybe csepegtetett kétkedés mérge hatékonyabban fejti ki a hatását a megfélemlítésnél és a kíméletlen vallatásnál.” (103.)

A szerző nem hallgatja el, hogy komoly erőfeszítésébe került megszólaltatni azokat, akik az életüket köszönhetik a jelenlegi pápának. Szerinte ez a végül csak nehezen feloldott csend nem Bergoglio tetteit akarta kibővíteni vagy elrejtetni, hanem szerves része Ferenc pápa személyiségének, aki mintha megvalósította volna Jézus intelmeit az alamizsnálkodásról: „Ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb” (Mt 6,1–4). Ő maga ugyanis mindegyiket egyetlenegyszer beszélt embermentő tevékenységéről: 2010-ben, amikor a szövetségi bíróság mint a „tényekről értesült személyt” kihallgatta, a leendő pápa feltárta a hatóságok előtt azt, amit addig csak legközelebbi barátaival osztott meg, hogy hány másként gondolkodó ember életét mentette meg. Sem előtte, sem utána soha nem tett erről említést. A kötet *Függelék*e teljes egészében közli az akkor már bíboros és Buenos Aires-i érsek Bergoglio tanúvallomását.

A „lista” tanúságtételeinek köszönhetően azonban most már biztosan tudjuk, melyik oldalon állt Jorge Mario Bergoglio országa történelmének zűrzavaros, tragikus és szenvedéssel teli időszakában. Nello Scavo megemlíti azt is, hogy miközben könyve befejezéséhez közeledett, a katonai diktatúra terrorgépezete elől megmenekült egykori diákok, szeminaristák, hitoktatók újabb történetekkel álltak elő. „Mindannyian a legmélyebb hálával beszéltek egy Ferenc nevű emberről, akiben egészen a pápává választása előtti közvetlen időszakig is szilárd támaszra találtak.” (191.)

Vagyis „Bergoglio listája” még korántsem teljes. (Ford. Sajó Tamás; *Akadémiai Kiadó*, Budapest, 2014)

BODNÁR DÁNIEL